

Stanisław Dziekoński

"Katechizm Płocki, Część II : Celebracja misterium chrześcijańskiego", Płock 2009 : [recenzja]

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 43/1, 204-206

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 43,1 (2010), s. 204–206

Katechizm Płocki, Część II: Celebracja misterium chrześcijańskiego, Płocki Instytut Wydawniczy, Płock 2009, 176 s.

W 2008 roku została wydana drukiem przez Płocki Instytut Wydawniczy część pierwsza *Katechizmu Płockiego*, zatytułowana *Wyznanie wiary*. Katechizm został opracowany z myślą o dorosłych, w celu pogłębienia ich świadomości religijnej i eklezjalnej. W bieżącym roku czytelnik otrzymuje do rąk część drugą tego dzieła, opatrzoną tytułem: *Celebracja misterium chrześcijańskiego*. Charakter recenzowanego dzieła i historia jego powstania zostały przybliżone w „Słowie wprowadzającym” księdza biskupa Romana Marcinkowskiego, Przewodniczącego Zespołu Redakcyjnego *Katechizmu Płockiego*. „Pierwszą z zamieszczonych w obecnym tomie katechez odczytano w kościołach i kaplicach diecezji płockiej przed każdą Mszą świętą 31 grudnia 2006 roku; ostatnią – 30 marca 2008 roku. W tym samym czasie były one publikowane na łamach płockiej edycji Tygodnika Katolickiego «Niedziela», nadawane na falach Katolickiego Radia Płock i Katolickiego Radia Ciechanów, oraz sukcesywnie zamieszczane na stronie internetowej Wydziału Katechetycznego Kurii Diecezjalnej Płockiej” (s. 7).

Charakter *stricte* informacyjny ma też tekst „Od redakcji” wyjaśniający między innymi, że niektóre tematy, w *Katechizmie Kościoła Katolickiego* jedynie zarysowane, zostały obszerniej potraktowane i dogłębniej omówione ze względu na pytania i wątpliwości pojawiające się ze strony wiernych. Według zespołu „dotyczy to zwłaszcza kwestii prawnych, związanych z sakramentem małżeństwa, często źle interpretowanych lub niewłaściwie rozumianych w języku potocznym” (s. 9).

Poszczególne zagadnienia opracowano, na podstawie układu i treści odnośnych działów, rozdziałów i artykułów *Katechizmu Kościoła Katolickiego* i jego *Kompendium*. Takie rozwiązanie zostało przyjęte już w części pierwszej *Katechizmu Płockiego*, przy czym warto odnotować, że nie jest to jedyny element, który świadczy o pewnej kontynuacji zwłaszcza w obszarze zastosowanej metodologii. Podobnie jak w części pierwszej, również w części drugiej w adaptacji *Katechizmu Kościoła Katolickiego* do warunków polskich dostrzega się charakter twórczy. Warto przy tym podkreślić, że nowe elementy związane z bardziej szczegółowym potraktowaniem kwestii specyficznych dla naszego obszaru kulturowego i uwarunkowań społeczno-religijnych dobrze integrują się z duchem *Katechizmu Kościoła Katolickiego*. Dostrzega się niezwykle dbałość o zachowanie jedności wiary i o wierność nauce katolickiej, wyraźnie postulowaną w konstytucji apostoelskiej Jana Pawła II *Fidei depositum*¹. W recenzowanym katechizmie przekazywane prawdy wiary są ze sobą ściśle powiązane, stanowią pewną organiczną i harmonijną całość.

Zmienił się natomiast zespół autorów liczący 47 osób. W skład zespołu weszli ks. bp Piotr Libera – biskup płocki, 42 księży, 2 siostry zakonne i 2 osoby świeckie. W stosunku do części pierwszej pisanej głównie przez wykładowców teologii i pracowników instytucji diecezjalnych, w recenzowanym dziele większość autorów stanowią duszpasterze i katecheci.

Treść części drugiej *Katechizmu Płockiego* skoncentrowana na liturgii sprawowanej w Kościele, ze szczególnym uwzględnieniem ekonomii sakramentalnej w Bożym dziele

¹ Por. Jan Paweł II, Konstytucja apostoelska *Fidei depositum*, w: *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Wydawnictwo Pallottinum, Poznań 2002, s. 9.

zbawienia człowieka i świata (s. 7), została rozpisana na 64 katechezy, pogrupowane w sposób odpowiadający układowi *Katechizmu Kościoła Katolickiego*. Dzięki temu czytelnik może łatwo odnaleźć materiał źródłowy. Każda z katechez podzielona jest według schematu czteropunktowego, zgodnie z zasadą przyjętą przy tworzeniu części pierwszej *Katechizmu Płockiego*:

1. punkt wyjścia ujęty często w formie pytania lub problemu;
2. prawda zawarta w *Katechizmie Kościoła Katolickiego* dotycząca podjętego problemu;
3. rozwinięcie i wyjaśnienie treści *Katechizmu* oraz jej zastosowanie w życiu;
4. podsumowanie katechezy, zaczynające się słowem – zachętą: „Zapamiętajmy”, najczęściej zaczerpnięte z *Kompendium katechizmu Kościoła Katolickiego*.

Pozytywnie należy ocenić język pisanych tekstów, ponieważ jest jasny, precyzyjny, przystępny i dostosowany do wymogów krótkiego komunikatu. Poszczególne katechezy, z uwagi także na ograniczenia co do obszerności, bazują na odniesieniach do konkretnego z życia. Nie ma więc w nich długich i zawiłych wywodów teologicznych oraz specjalistycznej terminologii wymagającej dodatkowego wyjaśnienia. W ten sposób teksty w jakiejś mierze mają też charakter ewangelizacyjny i wyraźne ukierunkowanie antropologiczne.

Na wysoką ocenę zasługuje także strona edytorska. Zastosowana w publikacji podwójna numeracja katechez podkreśla jedność dzieła, jakim jest *Katechizm Płocki* (kolejność katechez liczonych od części pierwszej), zachowując także numerację porządkującą kolejność katechez bieżącej części. Ten zabieg może okazać się przydatny, np. przy tworzeniu indeksów tematycznych, bądź innych zestawień obejmujących wszystkie części *Katechizmu Płockiego*. Pozostając w przyjętej konwencji wydawniczej, na okładce pojawiła się katedra płocka w aurze wiosennej (pierwsza część została ozdobiona zdjęciem katedry w warunkach zimowych). W środku drugiej części *Katechizmu Płockiego* zostały wykorzystane zdjęcia przedstawiające odpowiednio dobrane fragmenty wnętrza katedry płockiej. To upodabnia wydanie *Katechizmu Płockiego* do *Katechizmu Kościoła Katolickiego* oraz podkreśla znacznie obrazu w przekazie katechetycznym. Szkoda tylko, że Wydawca nie zatroszczył się o umieszczenie podpisów pod zdjęciami.

Katechizm Płocki był wielokrotnie poddawany ocenie przez praktyków i teoretyków katechezy, jak też przez liczne grono odbiorców. Spośród wielu głosów na uwagę zasługuje wypowiedź ks. prof. Romana Murawskiego – znanego katechetyka, który znacząco wpłynął na kształt katechezy polskiej w okresie powojennym, opublikowana na łamach „Katechety” 5 (2008), s. 48-52. Trzeba koniecznie odnotować, że w stanowisku ks. prof. Romana Murawskiego odbijają się opinie większości teoretyków i praktyków katechezy. *Katechizm Płocki*, jak podkreśla Książd Profesor, jest dziełem nowatorskim i unikalnym, ponieważ:

- jest pierwszą oryginalną i w pełni udaną próbą adaptacji *Katechizmu Kościoła Katolickiego* na użytek katechezy dorosłych;
- w przekazie katechetycznym wykorzystano wszystkie dostępne dzisiaj kanały komunikacji;
- przykład *Katechizmu Płockiego* pokazuje, jak rozwiązywać podnoszony współcześnie problem katechezy dorosłych (s. 168-169).

Katechezy publikowane w *Katechizmie Płockim* cieszą się dużym uznaniem. Podkreślił to między innymi ks. bp Piotr Libera, zauważając, że dzieło katechizacji dorosłych, znane pod nazwą *Katechizmu Płockiego*, jest bardzo życzliwie przyjmowane przez różne środowiska w polskim Kościele. Zbiór katechez wydanych w formie książkowej cieszy się

zainteresowaniem i skutecznie odpowiada na autentyczne zapotrzebowanie ze strony osób pragnących pogłębić swoją wiarę i poszerzyć wiedzę religijną (s. 5).

Warto też podkreślić, że obszar zainteresowanych katechezami wydawanymi w ramach *Katechizmu Płockiego* sięga daleko poza granice Polski. Katechezy te są aktualnie wygłaszane we Francji w kościołach należących do Polskiej Misji Katolickiej oraz wydawane na łamach „Głosu Katolickiego” (Voix Catholique) – tygodnika redagowanego pod auspicjami Polskiej Misji Katolickiej we Francji. Początek tej inicjatywie dał referat ks. prof. Ryszarda Czekalskiego, jednego z głównych pomysłodawców *Katechizmu Płockiego*, pt. „*Katechizm Płocki* jedną z nowatorskich form katechezy dorosłych w Polsce” wygłoszony 11 września 2008 roku w Lourdes w czasie Konferencji duszpasterskiej dla duszpasterzy polonijnych i francuskich. Płocka inicjatywa spotkała się wówczas z dużym zainteresowaniem duszpasterstwa polonijnego we Francji i w krótkim czasie decyzją Rektora Polskiej Misji Katolickiej we Francji ks. infułata Stanisława Jeża została wprowadzona w życie.

Reasumując, podobnie jak część pierwsza, także część druga *Katechizmu Płockiego* jest opracowaniem dojrzałym i nowatorskim, stanowi znakomitą pomoc w katechezie dorosłych, mieszkających w Polsce i poza jej granicami. Treść *Katechizmu Płockiego*, jak i przyjęte rozwiązania metodologiczne spełniają kryteria stawiane współczesnej katechezie i w jakiejś mierze stanowią odpowiedź na te wyzwania współczesności, które dotyczą katechezy dorosłych.

Ks. Stanisław Dziekoński

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 43,1 (2010), s. 206–210

Ks. Aleksander Posacki SJ, *Ezoteryzm i okultyzm – formy dawne i nowe. Aspekty filozoficzno-teologiczne i praktyczno-duszpasterskie*, Polskie Wydawnictwo Encyklopedyczne Polwen, Radom 2009, 516 s.

Rozprawa, tak ze względu na tytuł dzieła, jak i treść, wydaje się na pierwsze spojrzenie podsumowaniem prac dotychczas publikowanych przez ks. dr. Aleksandra Posackiego. Nowe ujęcie zdaje się zapowiadać podtytuł: *Aspekty filozoficzno-teologiczne i praktyczno-duszpasterskie*. Analizę tej rozprawy, to jest przegląd i ocenę postępu naukowego opracowania tematów poruszanych w dotychczasowych publikacjach, oraz krytykę domniemyanych powtórzeń, będę starał się przedstawić w ujęciu podtytułu dzieła, to znaczy: o ile filozoficzne i teologiczne aspekty, tego bądź co bądź religioznawczego materiału badawczego (ezoteryzm i okultyzm zaliczam do zagadnień religioznawczych, nie do teologii!), wnoszą coś nowego do zagadnień teologicznych i o ile mogą być pomocne w teologii pastoralnej i praktyce duszpasterskiej Kościoła. Autor rozprawy świadomy tego, że rozprawa porusza te same tematy, którym poświęcił znaczną część swojego dotychczasowego dorobku, określił ściślej nowy aspekt ich ujęcia w rozprawie. Z inspiracji *Fides et ratio*, encykliki Jana Pawła II o związku filozofii i teologii, pragnie przeanalizować ezoteryzm i okultyzm pod względem filozoficznym i teologicznym. W założeniach metodologicznych (posługiwanie się filozofią i teologią) przedstawił jednak dość wątpliwe stwierdzenie: „Zagrożenie ezoteryzmu i okultyzmu jest znacznie większe, jeśli przyjmiemy